

**LOCURI IMAGINARE
ÎN BASMUL ROMÂNESC
O ABORDARE LINGVISTICO-MITOLICĂ**

SIMONA PALASCA

**LOCURI IMAGINARE
ÎN BASMUL ROMÂNESC
O ABORDARE LINGVISTICO-MITOLOGICĂ**

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2014

Colecția FILOLOGIE

Referenți științifici: Prof. univ. dr. Silviu Angelescu
Prof. univ. dr. Petre Gheorghe Bârlea
Conf. univ. dr. Raluca Felicia Toma

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PALASCA, SIMONA

Locuri imaginare în basmul românesc. O abordare lingvistico-mitologică

/ Simona Palasca. - București : Editura Universitară, 2014

ISBN 978-606-28-0049-9

821.135.1.09-93-34

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062800499

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare.

Copyright © 2014
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

Perspectiva lingvistico-mitologică asupra locurilor imagine din basmele populare românești

Lucrarea propusă de Simona Palasca abordează o temă interesantă și instructivă pentru ambele domenii implicate în tratarea interdisciplinară – lingvistică și mitologie, într-o manieră și pe un corpus de texte care îi conferă dintru început originalitate. Analiza structurilor lingvistice care desemnează locuri imagine, într-o viziune coerentă, convingătoare, este de natură să pună în lumină cel puțin două serii de aspecte inedite cu privire la specificul prozei populare românești:

- a) subtilitatea formulării unor denumiri în texte cu vizibilă încărcătură mitofolclorică, într-un evantai de tipuri și subtipuri de construcții logico-semantice și gramaticale;
- b) capacitatea limbii române, vechi și actuale, de a reda gândirea mitică românească, structurile imaginarului colectiv cu privire la spațiile străbătute sau locuite de ființe fabuloase.

Autoarea își selectează un corpus de texte suficient de bogat, încât să poată acoperi întreaga tipologie a acestor denumiri, privite sub aspect lingvistic, mitologic, pragmatic. De fapt, abordarea este mai accentuat interdisciplinară, căci autoarea face dese incursiuni în teoria mentalităților, în antropologie, în simbolistică etc.

Este vorba despre despuierea câtorva zeci de basme populare românești, la care se adaugă și basmele culte, apreciate de către specialiști (cf. teoria lui D. Caracostea) ca variante ale celor dintâi, selecție din care rezultă peste 1.000 de cuvinte și sintagme folosite de naratori pentru a reda locuri imagine.

Baza teoretică a realizării grilei de analiză este *lingvistica mitologică* – o disciplină derivată din vechea metodă a comparatismului istoric în lingvistică și mitologie, care a dat rezultate strălucite în epocă, prin studiile lui M. Müller, A. Kuhn, M. Bréal ș.a., dar care continuă să-și probeze fertilitatea, sub pana unor cercetători moderni, precum P. Grimal, J.-P. Vernant ș.a. În spațiul românesc al lingvisticii mitologice s-au remarcat prin studii oarecum comparabile, ca metodă de lucru, tineri sub conducerea unor cercetători ca Ivan Evseev, Lucia Berdan, Ana Irina Ionescu, Zamfira Mihail ș.a., iar prin aplicarea mai strictă a acesteia – un grup tot mai numeros de tineri cercetători, formați de cel ce semnează aceste rânduri. Lucrarea de față selectează anumite componente din teoria, metoda și instrumentele de lucru ale lingvisticii

mitologice, respectiv ideea „cuvântului-mit”, ideea metaforei care stă la baza genezei mitului, mai ales prin polivalența numelor proprii, precum și analizele bazate pe reconstituiri etimologice comparate. Acestor componente li se atașează principiile analizei gramaticale, lexico-semantică și pragmatică, susținute uneori prin probele cifrice ale statisticii lingvistice. Meritul lucrării constă în faptul că reușește să sintetizeze aceste principii, metode și instrumente de lucru într-o schemă coerentă de analiză, care luminează corpusul de structuri lingvistice ce denumesc locurile imaginare din cele mai diverse puncte de vedere.

Compoziția lucrării reflectă foarte bine această abordare a cercetării, într-o perspectivă largă, multidisciplinară. După o foarte aplicată introducere teoretică, în care se clarifică atât ipoteza de lucru, cât și recursul la metodă, apoi criteriile selectării inventarului onomastic, terminologia utilizată etc., demersul continuă cu demontarea mecanismelor lingvistico-mitologice de structurare și semnificare a numelor cu implicații în mito-folclorul românesc. Atrage atenția precizarea terminologică referitoare la conceptul central al studiului: nu este vorba despre toponime propriu-zise, în sensul de *nume propriu* (scris cu majuscule, în variantele publicate), ca element al subclasei nominale a onomasticii, ci despre „nume de locuri”, adică despre cuvinte sau sintagme din lexicul comun, din clasa nominală propriu-zisă, chiar dacă în structura lor intră și grupuri verbale, adverbiale etc. Acestea se grupează într-un anumit fel, în textele populare narrative, pentru a desemna spații sacre, spații simbolice etc. din imaginarul colectiv românesc.

Un prim capitol analitic este consacrat „gramaticii toponimelor imaginare” și vizează categoriile gramaticale ale respectivelor cuvinte, cu comportament specific în sistemul limbii române, dar mai ales în planul vorbirii, al limbii vii, populare și arhaice, așa cum apar ele conservate în textele basmelor, poveștilor, cîmiliturilor, descântecelor. Este vorba despre structura lexico-morfologică a mitonimelor, respectiv elementele derivate, elementele de compunere și formele rezultate prin conversiune. În strînsă legătură cu acestea se manifestă și valorile stilistice ale termenilor selectați. Se constată, astfel, dintr-o perspectivă nouă, valoarea de principiu a analizei mitolingvistice clasice: metafora și „derivatele” sale – metonimia și sinecdoca, bazate pe personificări justificând ambele mecanisme - sunt generatoare de mituri. Metamorfoza, în plan strict mitologic, și antonomaza, în plan stilistico-lingvistic, respectiv onomastic, completează acest proces.

O clasificare a corpusului de sintagme localizante după principiul onomasiologic și după situarea în structura straturilor etimologice ale lexicului limbii române completează ceea ce s-ar putea numi perspectiva „strict” lingvistică a descrierii onomasticonului cu substrat mitologic din epica populară

românească. Sunt vizate spațiile terestre, celeste, cosmice, subterane, apoi opozițiile de tip „centru/margine” etc.

De fapt, o încadrare pură în planul lingvistic nu este posibilă, deoarece faptele de limbă sunt puternic marcate de factorul extralingvistic, cel puțin la nivelul lexicului, iar în privința numelor proprii – cu atât mai vizibil, al determinării istorice, geografice, psihologice, sociale, estetice, religioase etc. Această interrelaționare a factorului lingvistic cu cel extralingvistic este încă mai bine pusă în evidență în capitolul consacrat analizei semantice și simbolice a numelor de locuri mitice din basmele românești. De data aceasta, semnificația – transparentă sau reconstituită prin analize etimologice – este dezvoltată prin raportare la tipologia mitologică a folclorului românesc, pus în legătură cu mitologia generală. Locurile mitologice au în compoziția lor nume de plante, animale, ființe fabuloase, nume din regnul mineral, nume de astre, nume abstracte – desemnând principii ale vieții în univers, manifestări ale naturii, stări psihice și cogniții umane etc. În principiu, se delimitează locurile benefice de cele malefice, locurile sacre de cele profane ș.a.m.d. Toate sunt interpretate după semnificația termenului determinant, mai mult sau mai puțin metaforic, care le individualizează, iar acesta este încadrat în funcțiile fundamentale ale mitului și în structura narațiunii și reprezentării cu valoare ritualică pe care le simbolizează.

Un capitol este consacrat relației dintre imaginar și realitate în toponimia din basmul românesc. Autoarea constată că, de fapt, aproape toate denumirile de locuri vizează realități, dovadă fiind faptul că multe asemenea sintagme apar și în toponimia reală - *Poiana Soarelui*, *Valea Lupului* etc. Integrarea lor în spațiul mitic se realizează prin atribuirea spațiului respectiv unor ființe mitice: *Tărâmul Zmeilor*, *Peștera Piticilor* etc. sau desemnării unor teritorii ireale: *Capătul Pământului*, *Gura de Rai* etc.

Lucrarea este scrisă cu acuratețe, într-un stil științific lipsit de ostentație, după un plan de expunere coerent, rezultatul final fiind o demonstrație științifică pe cât de convingătoare, pe atât de utilă.

Bibliografia de specialitate este corect utilizată, dintr-o perspectivă personală, cu comentarii proprii în privința unor grile de evaluare a faptelor de limbă și, în orice caz, cu trimiteri oneste la sursele documentare. Abordarea este în mare parte inedită, iar concluziile originale și pertinente.

Prin toate aceste calități, lucrarea constituie o contribuție inedită la cunoașterea folclorului literar românesc cu substrat mitologic, din perspectiva actuală a cercetării interdisciplinare.

Petre Gheorghe Bârlea

CUPRINS

PERSPECTIVA LINGVISTICO-MITOLOGICĂ ASUPRA LOCURILOR IMAGINARE DIN BASMELE POPULARE ROMÂNEȘTI	5
SIGLE ȘI ABREVIERI	13
INTRODUCERE	25
1. Motivație	25
2. Stadiul cercetărilor	29
2.1. Contribuții românești	29
2.2. Toponimia din perspectiva lingvisticii mitologice europene	46
3. Materialul de lucru	52
4. Metoda de lucru	54
1. PERSPECTIVA LINGVISTICĂ ÎN ANALIZA NUMELOR DE LOCURI IMAGINARE	61
1.1. Toponime imaginare vs nume comune	61
1.2. Paradigme lexico-semantice ale numelor de locuri	64
1.2.1. Paradigma drumurilor imaginare sau paradigma locurilor de trecere	64
1.2.2. Paradigma spațiilor imaginare deschise sau paradigma ținuturilor	67
1.2.3. Paradigma locurilor care denumesc forme de relief ..	75
1.2.4. Paradigma locurilor imaginare acvatice	79
1.2.5. Paradigma lexico-semantică a spațiilor imaginare închise	83
1.2.5.1. Paradigma cu formula semică „spațiu de locuit” + „mic”	83
1.2.5.2. Paradigma cu formula semică „spațiu de locuit” + „mare”	89
1.2.5.3. Paradigma „spațiu închis” + „parte din întreg”	95
1.2.5.4. Paradigma cu semul comun „spațiu închis” + „destinat celebrării unui cult creștin”	97
1.2.6. Paradigma locurilor simbolice	99
1.2.7. Paradigma vegetală	105

1.2.8. Paradigma locurilor de după moarte	109
1.2.9. Paradigma lumilor imaginare	109
1.2.10. Paradigma obiectelor locuite	110
1.3. Structuri verbale	112
1.4. Structuri sintactice ale numelor de spații imaginare	117
1.4.1. Compliniri verbale	117
1.4.1.1. Determinant obligatoriu al verbului (complement obiect direct)	117
1.4.1.2. Nume predicativ realizat prin GN cu centru nume	118
1.4.1.3. Nume predicativ realizat prin GN cu centru pronume	119
1.4.1.4. Enunțuri cu valoare locativă	119
1.4.2. Grupuri adverbiale cu centru de grup un adverb de loc	120
1.4.2.1. Adjuncții nominale incluși într-un grup prepozițional	120
1.4.3. Construcții cu circumstanțiale de loc și prepoziții/ locuțiuni prepoziționale	121
1.4.3.1. Localizarea (situarea spațială)	121
1.4.3.2. Direcția (orientarea spațială)	122
2. PERSPECTIVA MITOLOGICĂ ÎN ANALIZA NUMELOR DE LOCURI IMAGINARE	125
2.1. <i>Forma mentis</i> a limbajului în basm	125
2.2. Structuri lingvistice care denumesc locuri cu valoare simbolică	128
2.2.1. Nume simbolice:	128
2.2.1.1. Hotarul, granița, vama	128
2.2.1.2. Marginea	130
2.2.1.3. Podul, puntea	133
2.2.1.4. Urma	136
2.2.2. Termeni care redau simbolistica centrului: <i>mijlocul,</i> <i>buricul pământului</i>	138
2.2.3. Denumirile unor biserici mitice	141
2.2.4. Locurile bune și polisemantismul termenilor care le exprimă	144
2.2.4.1. Bordeiul, casa, coliba, cortul, chilia	144
2.2.4.2. Curtea și grădina	147
2.2.4.3. Palatul, castelul, cetatea	149

2.2.4.4. Satul, orașul, moșia, împărăția, țara	154
2.2.4.5. Vecinătatea	157
2.2.4.6. Răsăritul	158
2.2.5. Locurile rele și denumirile formate cu acești termeni	159
2.2.5.1. Pădurea/codrul	159
2.2.5.2. Unghiul	163
2.2.5.3. Moara	164
2.2.6. Locurile „de trecere” dintre lumi și reflexele lor lingvistice	165
2.2.6.1. Fereastra	165
2.2.6.2. Fântâna	166
2.2.6.3. Văgăuna, gaura, gura, poarta	167
2.2.7. Imaginea mitică a formelor de relief	169
2.2.7.1. Munții, dealurile, văile, câmpiile, ostroavele, poienile	169
2.2.8. Imaginarul în universul acvatic al basmelor	173
2.2.8.1. Izvorul, pârâul, râul	173
2.2.8.2. Apa Sâmbetei	175
2.2.8.3. Lăcoviștea, tăul, lacul	175
2.2.8.4. Balta	176
2.2.8.5. Fântâna	177
2.2.9. Un topos mitic cu valențe inițiatice: grajdul	180
2.3. Terminologia spațiilor locuite de personaje mitice	183
2.3.1. Spațiul cosmic/spațiul divinităților sincretice	183
2.3.1.1. Locuințele Sfântului Soare, ale Sfintei Luni, ale Luceafărului	183
2.3.1.2. Locuințele lui Dumnezeu, Raiul	188
2.3.1.3. Locuințele Sfințelor	191
2.3.2. Tărâmul celălalt, lumea ființelor mitice	194
2.3.2.1. Termeni care desemnează spațiul zânelor	196
2.3.2.2. Denumiri pentru locuințele zmeilor	202
2.3.2.3. Structuri lingvistice care denumesc locuri ale ființelor fabuloase: Muma-Pădurii, Ciuma, Marțolea, Gheonoaia, Scorpia, Nimurigu, Strâmbă-Lemne, Sfarmă-Piatră, Ciuda-Lumii, Jumătate-de-om-călare pe-jumătate-de-iepure-șchiop, Fărmecătoarea, Pajura, Vâjbaba	205
2.3.3. Spațiul subteran	212
2.3.3.1. Iadul. Locuințele Necuratului	212

3. REAL ȘI IMAGINAR ÎN FORMAREA NUMELOR DE LOCURI IMAGINARE.....	219
3.1. Specificul imaginarului: mecanisme, structuri, scheme de organizare	219
3.1.1. Nevoia de real	220
3.1.2. Raportul dintre real și imaginar în generarea numelor de locuri	221
3.2. Imaginarul poetic în basmele românești. Elemente de sintaxă stilistică	227
3.2.1. Rolul epitetului în exprimarea numelor de locuri imaginare	229
3.2.2. Structura internă a comparației. Ipostazele frumosului românesc	234
3.2.3. Metaforele afective: <i>Câmpul cu Somnul, Câmpul cu Dorul, Valea Plângerii</i>	238
3.2.4. Imaginile repetitive, imagini arhetipale	243
Concluzii	248
Bibliografie	253
Indice de locuri imaginare	263

SIGLE ȘI ABREVIERI

A. Sigle

- AF = *Aripă-Frumoasă*, în: *Basmul cu Soarele și Luna*. Antologie, prefață și bibliografie de Iulian Chivu, 1988, București: Editura Minerva, pp. 33-46.
- AF = *Aripă-Frumoasă*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 132-140.
- AÎ = *Aleodor Împărat*, în: *Opere*, Petre Ispirescu, 1971, vol. I-II. Ediție îngrijită, note, variante, glosar și bibliografie de Aristița Avramescu. Studiu introductiv de Corneliu Bărbulescu, București: Editura Minerva, pp. 39-45.
- B = *Blândocul*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 481-489.
- BC = *Basmul cu cerbulețul*, în: *Basme române*, Gh. Dem Teodorescu, 1996, București: Editura Vitruviu, pp. 227-244.
- BG = *Baba Grija*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 429-432.
- BP = *Basmul cu Păpușică licărea*, în: *Basme române*, Gh. Dem Teodorescu, 1996, București: Editura Vitruviu, pp. 119-134.
- BR = *Binele și Răul*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 348-350.
- BS = *Busuioc și Siminica*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 425-428.
- BȚ = *Basmul cu Țugunea, feciorul mătușei*, în: *Basme române*, Gh. Dem Teodorescu, 1996, București: Editura Vitruviu, pp. 53-94.
- BCD = *Basmul cu Creacă, finu lu' Dumnezeu*, în: *Basmul cu Soarele și Luna*. Antologie, prefață și bibliografie de Iulian Chivu, 1988, București: Editura Minerva, pp. 262-265.
- BDF = *Basmul cu fata din dafin*, în: *Basme române*, Gh. Dem Teodorescu, 1996, București: Editura Vitruviu, pp. 23-36.
- BFF = *Basmul cu Făt-Frumos și fata Crivățului*, în: *Basme române*, Gh. Dem Teodorescu, 1996, București: Editura Vitruviu, pp. 135-162.

- BFP = *Basmul cu Fata din piatră și cu Feciorul de împărat, cel cu noroc la vânat*, în: *Antologia basmului cult românesc*, Al. I. Odobescu, 2003, Vol. I-II. Antologie și prefață de Ioan Șerb. Text stabilit de Aurelia Rusu, București: Editura „Grai și Suflet - Cultura Națională”, pp. 31-48.
- BIF = *Basmul cu Ion Făt-Frumos*, în: *Basme române*, Gh. Dem Teodorescu, 1996, București: Editura Vitruviu, pp. 199-226.
- BSA = *Băiet Sărac*, în: *Antologia basmului cult românesc*, Ioan Slavici, 2003, Vol. I-II. Antologie și prefață de Ioan Șerb. Text stabilit de Aurelia Rusu, București: Editura „Grai și Suflet - Cultura Națională”, pp. 351-367.
- BSC = *Balaurul cu șapte capete*, în: *Opere*, Petre Ispirescu, 1971, vol. I-II. Ediție îngrijită, note, variante, glosar și bibliografie de Aristița Avramescu. Studiu introductiv de Corneliu Bărbulescu, București: Editura Minerva, pp. 168-172.
- BSL = *Basmul cu soarele și luna*, în: *Basmul cu Soarele și Luna*. Antologie, prefață și bibliografie de Iulian Chivu, 1988, București: Editura Minerva, pp. 209-215.
- BSM = *Basmul cu Stăncuța și Mariuța sau, Cruce, cruciulița mea!*, în: *Basme române*, Gh. Dem Teodorescu, 1996, București: Editura Vitruviu, pp. 95-118.
- BTF = *Broasca țestoasă cea fermecată*, în: *Opere*, Petre Ispirescu, 1971, vol. I-II. Ediție îngrijită, note, variante, glosar și bibliografie de Aristița Avramescu. Studiu introductiv de Corneliu Bărbulescu, București: Editura Minerva, pp. 32-38.
- C = *Cerbul*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 28-33.
- CC = *Cetatea din Crengare*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 444-447.
- CI = *Ciobănașul cel isteț sau țurloaietele blendei*, în: *Opere*, Petre Ispirescu, 1971, vol. I-II. Ediție îngrijită, note, variante, glosar și bibliografie de Aristița Avramescu. Studiu introductiv de Corneliu Bărbulescu, București: Editura Minerva, pp. 207-215.
- CN = *Cotoșman Năzdrăvanu*, în: *Opere*, Petre Ispirescu, 1971, vol. I-II. Ediție îngrijită, note, variante, glosar și bibliografie de Aristița Avramescu. Studiu introductiv de Corneliu Bărbulescu, București: Editura Minerva, pp. 243-251.
- CR = *Craivisin, fiul vacii*, în: *Basmul cu Soarele și Luna*. Antologie, prefață și bibliografie de Iulian Chivu, 1988, București: Editura Minerva, pp. 164-175.

- CU = *Cuvântul ursitoarelor*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 244-247.
- CV = *Crîncu, vânătorul codrului*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 116-125.
- CZ = *Crăiasa Zânelor*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 50-61.
- CNE = *Călin Nebunul*, în: *Antologia basmului cult românesc*, Mihai Eminescu, 2003, Vol. I-II. Antologie și prefață de Ioan Șerb. Text stabilit de Aurelia Rusu, București: Editura „Grai și Suflet – Cultura Națională”, pp. 72-92.
- CPA = *Cei doi copii cu părul de aur*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 61-71.
- CVB = *Crislăscan viteaz, Voinic de babă săracă*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 340-347.
- D = *Detunata*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 451-455.
- DC = *Drăgan Cenușă*, în: *Basmul cu Soarele și Luna*. Antologie, prefață și bibliografie de Iulian Chivu, 1988, București: Editura Minerva, pp. 65-90.
- DELL = ERNOUT, Alfred, MEILLET, Antoine, *Dictionnaire étymologique de la langue latine. Histoire de mots (DELL)*, Paris: Klincksieck, 2001.
- DELR = CIORĂNESCU, Alexandru, 2002, *Dicționarul etimologic al limbii române*. Ediție îngrijită și traducere din limba spaniolă, de Tudora Șandru Mehedinți și Magdalena Popescu Marin, București: Editura Saeculum I. O.
- DER = Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Dicționarul explicativ al Limbii Române*, ediția a II a, București: Univers Enciclopedic, 1998.
- DEX = *** *Dicționarul explicativ al limbii române*, București: Editura Univers Enciclopedic, 1998.
- DLI = Bârlea, Petre Gheorghe, *Dicționar de locuri imaginare în literatura pentru copii și tineret*, ediția a II-a, revăzută și adăugită. București: Editura Muzeul Literaturii Române, 2009.

- DOOM² = IOANA VINTILĂ-RĂDULESCU (coord.), *Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, București: Editura Univers Enciclopedic, 2005.
- DS = *Dreptatea și Strâmbătatea*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 15-21.
- DȘL = BIDU-VRÂNCEANU, Angela, CĂLĂRAȘU, Cristina, IONESCU RUXĂNDIOIU, Liliana, MANCAȘ, Mihaela, PANĂ DINDELEGAN, Gabriela, *Dicționar general de științe ale limbii* ediția a II, București: Editura Nemira, 2005².
- DT = *Doftorul Toderăș*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 85-92.
- EMR = HASDEU, Bogdan Petriceicu, *Etymologicum Magnum Romaniae. Dicționarul limbei istorice și poporane a românilor*. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Grigore Brâncuș, București: Editura Minerva. vol. I (1972), vol. II (1974) și vol. III (1976).
- FC = *Florița din codru*, în: *Antologia basmului cult românesc*, Ioan Slavici, 2003, Vol. I-II. Antologie și prefață de Ioan Șerb. Text stabilit de Aurelia Rusu, București: Editura „Grai și Suflet – Cultura Națională”, pp. 288-306.
- FF = *Din fată, fecior*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 97-107.
- FO = *Fiuțul oii*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 125-132.
- FP = *Fata Pajurii*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 282-287.
- FFA = *Făt-Frumos cu păr de aur*, în: *Opere*, Petre Ispirescu, 1971, vol. I-II. Ediție îngrijită, note, variante, glosar și bibliografie de Aristița Avramescu. Studiu introductiv de Corneliu Bărbulescu, București: Editura Minerva, pp. 122-133.
- FFC = *Făt-Frumos și fata Crivățului*, în: *Basmul cu Soarele și Luna*. Antologie, prefață și bibliografie de Iulian Chivu, 1988, București: Editura Minerva, pp. 124-142.
- FFD = *Floarea florilor, Doamna zânelor*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 391-396.

- FFL = *Făt-Frumos din lacrimă*, în: *Antologia basmului cult românesc*, Mihai Eminescu, 2003, Vol. I-II. Antologie și prefață de Ioan Șerb. Text stabilit de Aurelia Rusu, București: Editura „Grai și Suflet Cultura Națională”, pp. 51-71.
- FFR = *Făt-Frumos cel Rătăcit*, în: *Opere*, Petre Ispirescu, 1971, vol. I-II. Ediție îngrijită, note, variante, glosar și bibliografie de Aristița Avramescu. Studiu introductiv de Corneliu Bărbulescu, București: Editura Minerva, pp. 134-145.
- FFS = *Făt-Frumos cu carâta de sticlă*, în: *Opere*, Petre Ispirescu, 1971, vol. I-II. Ediție îngrijită, note, variante, glosar și bibliografie de Aristița Avramescu. Studiu introductiv de Corneliu Bărbulescu, București: Editura Minerva, pp. 159-167.
- FFZ = *Făt-Frumos zălogit*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 21-27.
- FPF = *Cele douăsprezece fete de împărat și palatul fermecat*, în: *Opere*, Petre Ispirescu, 1971, vol. I-II. Ediție îngrijită, note, variante, glosar și bibliografie de Aristița Avramescu. Studiu introductiv de Corneliu Bărbulescu, București: Editura Minerva, pp. 195-206.
- G = *Greuceanul*, în: *Opere*, Petre Ispirescu, 1971, vol. I-II. Ediție îngrijită, note, variante, glosar și bibliografie de Aristița Avramescu. Studiu introductiv de Corneliu Bărbulescu, București: Editura Minerva, pp. 185-194.
- GA = *Găinăreasa*, în: *Opere*, Petre Ispirescu, 1971, vol. I-II. Ediție îngrijită, note, variante, glosar și bibliografie de Aristița Avramescu. Studiu introductiv de Corneliu Bărbulescu, București: Editura Minerva, pp. 262-267.
- GV = *George cel Viteaz*, în: *Opere*, Petre Ispirescu, 1971, vol. I-II. Ediție îngrijită, note, variante, glosar și bibliografie de Aristița Avramescu. Studiu introductiv de Corneliu Bărbulescu, București: Editura Minerva, pp. 111-121.
- GALR = GUȚU ROMALO, Valeria, (coord.), *Gramatica Limbii Române*, Vol. I. *Cuvântul*, Vol. al II-lea: *Enunțul*, București: Editura Academiei Române, 2005.
- GBLR = PANĂ DINDELEGAN, Gabriela, (coord.), *Gramatica de bază a limbii române*, București: Editura Academiei Române, 2010.
- HA = *Povestea lui Harap Alb*, în: *Antologia basmului cult românesc*, Ion Creangă, 2003, Vol. I-II. Antologie și prefață de Ioan Șerb. Text stabilit de Aurelia Rusu, București: Editura „Grai și Suflet – Cultura Națională”, pp. 185-232.

- HH = *Hai-Hai*, în: *Basmul cu Soarele și Luna*. Antologie, prefață și bibliografie de Iulian Chivu, 1988, București: Editura Minerva, pp. 246-252.
- IM = *Ioaneș Măsariul*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 151-152.
- IP = *Isteață și pace*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 160-163.
- IS = *Ileana Sânziana*, în: *Opere*, Petre Ispirescu, 1971, vol. I-II. Ediție îngrijită, note, variante, glosar și bibliografie de Aristița Avramescu. Studiu introductiv de Corneliu Bărbulescu, București: Editura Minerva, pp. 14-31.
- IT = *Ivan Turbincă*, în: *Antologia basmului cult românesc*, Ion Creangă, 2003, Vol. I-II. Antologie și prefață de Ioan Șerb. Text stabilit de Aurelia Rusu, București: Editura „Grai și Suflet – Cultura Națională”, pp. 233-247.
- ICC = *Ileana Cosânzeana, din costiță floarea-i cântă, nouă-mpărății ascultă*, în: *Basmul cu Soarele și Luna*. Antologie, prefață și bibliografie de Iulian Chivu, 1988, București: Editura Minerva, pp. 96-123.
- INL = *Ion Năzdrăvanul din lut*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 308-318.
- IPÎ = *Ion Porc-Împărat*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 319-331.
- ÎTF = *Împăratul cu trei feciori*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 397-405.
- LB = *Legenda Beneșului*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 456-459.
- LI = *Limir-Împărat*, în: *Antologia basmului cult românesc*, Ioan Slavici, 2003, Vol. I-II. Antologie și prefață de Ioan Șerb. Text stabilit de Aurelia Rusu, București: Editura „Grai și Suflet – Cultura Națională”, pp. 322-342.
- LCF = *Lupul cu cap de fier*, în: *Povești ardelenesti*, Ion Pop-Reteganul, 1986. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Vasile Netea, București: Editura Minerva, pp. 107-116.